

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва освітньої програми)

на тему: «Управління економічною безпекою ПАТ «Одескабель»»
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету економіки та управління
підприємництвом

Кисличко Катерина Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Кошельок Галина Володимирівна
прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасні умови господарського розвитку визначають необхідність ефективного управління економічною безпекою підприємств, яке включає в себе комплекс заходів щодо визначення, аналізу та усунення ризиків. Зокрема, підприємства електротехнічної галузі, серед яких відзначається Публічне акціонерне товариство «Одескабель», стикаються із зростанням конкуренції, економічними труднощами та іншими факторами, які вимагають високого рівня економічної безпеки для забезпечення стійкості та розвитку.

Мета дослідженн. Метою даної кваліфікаційної роботи магістра є обґрунтування теоретичних і практичних засад управління економічною безпекою на прикладі ПАТ «Одескабель». Враховуючи специфіку галузі та конкретні особливості підприємства, мета включає в себе розробку рекомендацій з покращення управлінських рішень, спрямованих на забезпечення стабільності та ефективності діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності.

Завдання дослідження:

- розглянути сутність, принципи управління економічною безпекою підприємства;
- вивчити методичні підходи оцінки управління економічної безпеки на підприємстві;
- дослідити основні підходи до формування економічної безпеки підприємства;
- описати вплив факторів зовнішнього середовища на економічну безпеку підприємства ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»;
- проаналізувати фінансово-господарську діяльність підприємства ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»;
- оцінити рівень управління економічної безпеки підприємства ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»;
- охарактеризувати формування системи управління економічної безпеки підприємства;
- обґрунтувати економічну доцільність реалізації запропонованих заходів.

Об'єкт дослідження – діяльність підприємства з усією його структурою, процесами та функціональними взаємозв'язками з питань управління економічною безпекою.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти процеси та явища, пов'язані з управлінням економічною безпекою ПАТ «Одескабель».

Методи дослідження: загальнонаукові методи: абстрактнологічний (для узагальнення теоретичних та науково-методичних положень, визначення сутності економічних понять, формування висновків); системний аналіз (для дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства); графічний (для наочного представлення статистичних даних); табличний та групування

(при аналізі стану фінансово-господарської діяльності підприємства); конструктивний та експериментальний (оцінка результатів запропонованих заходів).

Інформаційна база дослідження – дані законодавчих та нормативно-правових документів України, офіційно опублікована статистична інформація, матеріали монографічної та періодичної літератури, звітна інформація ПАТ «Одескабель», власні аналітичні розрахунки.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 найменування), додатків. Загальний обсяг роботи становить 97 сторінок комп'ютерного тексту. Основний текст 88 сторінок, містить 24 таблиці та 17 рисунків, 2 додатки.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи підготовлено публікації:

1. Кисличко К.А., Кошельок Г.В. Фінансова стійкість як фактор підвищення економічної безпеки підприємства. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (27-28 квітня 2023 р., м. Херсон – м. Хмельницький)*. Херсон : Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2023. 187-191 с.

2. Семенова В. Г., Кисличко К.А. Комерційна таємниця: заходи забезпечення захисту конфіденційної інформації підприємства. *Підприємництво та торгівля: сучасний стан і перспективи розвитку: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (18–19 трав. 2023р.)* / відп. ред. О. М. Полінкевич, О. М. Завадська. Електрон. дані. Луцьк: ВІП ЛНТУ. 2023. С. 166-167.

3. Семенова В. Г., Кисличко К.А. Зарубіжний досвід державної підтримки інноваційної діяльності. *Підприємництво та торгівля: сучасний стан і перспективи розвитку: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (18–19 трав. 2023р.)* / відп. ред. О. М. Полінкевич, О. М. Завадська. Електрон. дані. Луцьк: ВІП ЛНТУ. 2023. С 65-67.

4. Кошельок Г., Кисличко К. Сутність та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства. *Теорія і практика сучасної економіки: матеріали XXIV Міжнародної науково-практичної конференції: 20 жовтня 2023 р.* / відп. ред. Р. В. Манн ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ, 2023. С. 92-94.

5. Кисличко К. А, Кошельок Г. В. Кадрова безпека - основа економічної безпеки підприємства. *Актуальні виклики інноваційного розвитку економіки людських ресурсів у глобальному вимірі: матеріали доповідей I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 26-27 жовтня 2023 року)* / За заг. ред.: А. І. Ковальов, О. С. Літвінов, І. В. Познанська, О. М. Петровська та ін. Одеса: ОНЕУ, 2023.С. 80-82.

6. Кисличко К. А, Чернова В.В. Кайзен-костинг: японський підхід до управління витратами. *Науковий студентський вісник. Одеський*

національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом, 2022. № 37 (1). С. 124-127.

7. Кисличко К.А, Грінченко Р.В. Тайм-менеджмент у системі управління організацією. *Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом*, 2022. № 37 (2). С. 154-156.

8. Кисличко К.А, Янковий О.Г. Особливості застосування математичних методів для оптимізації виробничої програми. *Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом*, 2022. № 37 (2). С. 157-160.

9. Кисличко К.А., Танасюк І.М. «Дерево цілей» як інструмент стратегічного управління на прикладі торгової марки «наш сік» компанії «вітмарк-україна». *Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом*, 2023. № 38. С. 146-148.

10. Грінченко Раїса, Кисличко Катерина, Нечепелюк Вікторія, Онищук Вікторія. Передумови адаптації підприємств до змін у воєнний період. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету* 2023, № 5-6 (306-307), с. 91-100.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи управління економічною безпекою підприємства» розглянуто сутність управління економічної безпеки підприємства, методичні підходи оцінки управління економічної безпеки підприємства, основні підходи до формування системи економічної безпеки на підприємствах.

У другому розділі «Аналіз управління економічною безпекою (на прикладі ПАТ «Одескабель»)» проаналізовано фактори зовнішнього середовища на ПАТ «Одескабель», фінансово-господарську діяльність підприємства ПАТ «Одескабель», рівень управління економічної безпеки підприємства ПАТ «Одескабель».

У третьому розділі «Удосконалення управління економічною безпекою підприємства» запропоновано напрями удосконалення управління економічної безпеки ПАТ «Одескабель».

ВИСНОВКИ

1. Було визначено сутність, принципи управління економічною безпекою підприємства. Поняття економічної безпеки є багатограним і не має єдиного визначення. Однак його можна описати як стан, при якому корпоративні ресурси використовуються найбільш ефективно для запобігання загрозам і забезпечення стабільної роботи підприємства як зараз,

так і в майбутньому. Управління економічною безпекою підприємства охоплює низку взаємопов'язаних процесів, включаючи планування, організацію, мотивацію та контроль, які разом працюють для забезпечення економічної безпеки підприємства. При створенні економічної безпеки необхідно керуватися такими принципами, як комплексність, своєчасність, безперервність, активність, законність, економічна доцільність, взаємодія та координація, а також децентралізація управління.

2. Оцінка управління економічною безпекою підприємства є багатогранним і охоплює ряд компонентів. Ці компоненти складаються з фінансової, інтелектуальної, кадрової, технологічної, правової, екологічної, інформаційної та силової складової. На додаток до них слід також враховувати ринкову складову та інтерфейсну. Професор С.Н. Ілляшенко розробив комплексний підхід до оцінки економічної безпеки підприємства шляхом аналізу різних її складових. Прагнучи спростити процес оцінювання, він об'єднав кілька методів оцінювання в єдину складну структуру. Результати аналізу та оцінки складових економічної безпеки не є самоціллю. На цій основі має бути сформульований комплекс заходів, спрямованих на реагування на загрози та підвищення рівня економічної безпеки підприємств, що дозволить підвищити адаптивність підприємств до змін умов господарської діяльності та створити умови для стабільного функціонування та розвитку.

3. Визначено основні підходи до формування системи економічної безпеки на підприємствах. Поняття системи економічної безпеки охоплює комплекс заходів, включаючи організаційні, управлінські, технологічні, техніко-профілактичні та маркетингові стратегії. Ці заходи спрямовані на захист інтересів підприємства як від внутрішніх, так і від зовнішніх загроз. У науковій літературі виділяють три різні підходи до формування системи економічної безпеки підприємств: вартісний підхід, витратний підхід і змішаний підхід.

4. Було проведено дослідження зовнішнього середовища компанії, що охоплює такі фактори, як економічне, політико-правове, науково-технічне та демографічне середовище, також проведений SWOT-аналіз. Аналіз впливу зовнішніх факторів на діяльність ПАТ «Одескабель» показує, що на підприємство суттєво впливають загрози та можливості, які виникають в економічному середовищі. Загальна зважена оцінка зовнішніх впливів становить 3,43 бала для загроз і 3,78 балів для можливостей. Компанія повинна ретельно розглядати загрози, використовуючи можливості, ефективно адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та забезпечувати стійкість бізнесу. ПАТ «Одескабель» має такі вагомі переваги, як стабільний прибуток, висококваліфікований персонал та володіння інноваційними технологіями. Але є й недоліки, такі як конкуренція на міжнародному ринку. Можливості розвитку включають покращення позицій на ринку ЄС, інвестиції в технічне оснащення та розширення виробництва. Політичні та економічні обмеження та загрози, такі як економічні кризи, вимагають ретельного управління та стратегічного планування. Загалом, для

забезпечення сталого розвитку підприємств рекомендується зосереджуватися на сильних сторонах, зменшувати вплив слабких сторін, використовувати можливості та адаптуватися до зовнішніх загроз.

5. ПАТ «Одескабель» є одним з найбільших виробників кабелю в Україні. Спостерігаємо отримання збитку у 2022 році у сумі 27237 тис. грн. Чистий збиток може бути пов'язаний зі збільшенням витрат, зниженням продажів, економічними труднощами, негативними зовнішніми факторами або збільшенням фінансових витрат. Також вагомою причиною є пандемія Covid-19 у 2020 році та повномасштабна війна у 2022 році.

Складними для підприємства виявилися 2020 та 2022 роки. В ці роки підприємство отримало чистий збиток. У 2022 році компанія зіткнулася з великими фінансовими труднощами, що відобразиться в отриманні збитку. Протягом 2018, 2019 та 2021 років підприємство отримувало прибуток та загалом ці роки були по всім показникам були позитивними.

6. Проведена оцінка рівня управління економічної безпеки підприємства ПАТ «Одескабель» показав, що у 2020 році інтегральний показник оцінки економічної безпеки становив 0,380. Стан економічної безпеки був оцінений як «Високий». Інтегральний показник у 2021 році підвищився до 0,393. Стан економічної безпеки залишався «Високим», що може вказувати на певне покращення ситуації. Інтегральний показник у 2022 році спадає значно до 0,169. Стан економічної безпеки знизився до «Середнього», що може свідчити про зміни в економічному середовищі або проблеми на самому підприємстві.

7. Формування системи управління економічною безпекою (СЕБП) ПАТ «Одескабель» передбачає використання низки тісно пов'язаних заходів. Ці заходи вживаються для запобігання поведінці, яка може спричинити значні економічні збитки під час господарської діяльності. Впровадження ефективної системи економічної безпеки на підприємстві ПАТ «Одескабель» допоможе керівництву та персоналу організації підготуватися до непередбачуваних обставин, як внутрішніх, так і зовнішніх. Підприємства з ефективним та високим рівнем економічної безпеки отримують позитивну економічну віддачу не лише за рахунок скорочення витрат, спричинених надзвичайними ситуаціями, а й у результаті загального покращення загального рівня економічної безпеки підприємства.

8. Для виконання запропонованих заходів, спрямованих на вдосконалення системи управління економічною безпекою, було створено проектну групу із співробітників компанії. Проектна група була сформована виключно з внутрішнього персоналу, демонструючи, що компанія не матиме значних витрат. Загальна вартість реалізації проекту склала 125 тис. грн, фінансувати його планується за рахунок власних коштів підприємства. Проведено аналіз змін у фінансово-кадрових аспектах економічної безпеки з 2020 по 2023 роки.

Також в якості заходу із підвищення рівня економічної безпеки нами пропонується впровадження системи енергетичного менеджменту на основі стандарту ISO 50001 для підвищення енергетичної ефективності.

У зимовий час, у цехах двері не зачиняються, таким чином приміщення втрачає тепло. Пропонуємо закупити доводчики для дверей. Дверний закривач (доводчик) – механічний пристрій, призначений для автоматичного закривання відчинених дверей. Підприємство має чотири цехи. У кожному цеху дві двері. Тобто потрібно всього вісім доводчики, найдешевший з яких коштує 700 грн. Сумарні витрати на вісім доводчиків складуть 5600 грн.

Служба енергетичного менеджменту, яка ефективно функціонує, вже протягом першого року знижує витрати на енергоресурси щонайменше на 2–10%, в середньому 6% (вітчизняний досвід), а зміна інтегрального показника економічної безпеки загалом від покращення екологічної складової складе – від 10 до 30%, в середньому 20% (закордонний досвід).

Від впровадження першого заходу відбулося збільшення інтегрального показника на 0,008, від другого – на 0,0338. Прогнозовані результати свідчать про те, що запропоновані заходи щодо посилення системи економічної безпеки підприємства позитивно вплинуть на подальшу діяльність та сприятимуть покращенню фінансового стану ПАТ «Одескабель».

АНОТАЦІЯ

Кисличко К.А., «Управління економічною безпекою ПАТ «Одескабель»»,
(*прізвище та ініціали студента*) (*назва кваліфікаційної роботи*)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою професійного спрямування «Економіка та стратегія розвитку підприємства»,

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2023 рік

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – діяльність підприємства з усією його структурою, процесами та функціональними взаємозв'язками з питань управління економічною безпекою.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти управління економічної безпеки підприємства. Описано методичні підходи оцінки управління економічної безпеки підприємства. Досліджено основні підходи до формування системи економічної безпеки на підприємствах.

Проаналізовано фактори зовнішнього середовища на ПАТ «Одескабель». Зроблено аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства ПАТ

«Одескабель». Оцінено рівень управління економічної безпеки підприємства ПАТ «Одескабель».

Запропоновано напрями удосконалення управління економічної безпеки ПАТ «Одескабель». Охарактеризовано формування системи управління економічної безпеки підприємства. Обґрунтовано економічну доцільність реалізації запропонованих заходів.

Ключові слова: безпека, управління, економічна безпека, управління економічною безпекою, складові елементи економічної безпеки, система економічної безпеки, рівень економічної безпеки.

ANNOTATION

Kyslychko K, «Management of economic security of PJSC «Odeskabel»»,
(*students surname and initials*) (work title)

Thesis for Master degree in specialty 076 «entrepreneurship, trade and exchange activities»»

under the master's program «Economy and enterprise development strategy»,
- Odessa National Economic University. Odessa, 2023.

Thesis consists of three chapters. Object of study is the activity of an enterprise with its entire structure, processes and functional interrelationships in terms of economic security management.

Tesis deals with theoretical aspects of economic security management of an enterprise. The methodical approaches to assessing the management of economic security of an enterprise are described. The main approaches to the formation of the economic security system at enterprises are studied.

Author analysis the external environment factors at Odeskabel PJSC. The financial and economic activity of the enterprise PJSC "Odeskabel" is analyzed. The level of management of economic security of the enterprise PJSC "Odeskabel" is evaluated.

Directions for improving the management of economic security of PJSC "Odeskabel" are proposed. The formation of a system for managing the economic security of enterprise is characterized. The economic feasibility of implementing the proposed measures is substantiated.

Keywords: security, management, economic security, economic security management, constituent elements of economic security, economic security system, level of economic security.